

Wegwijzer Omgekeerd Inzamelen

Waarom Omgekeerd Inzamelen en hoe pak ik dit aan?

Waar komt Omgekeerd inzamelen vandaan?

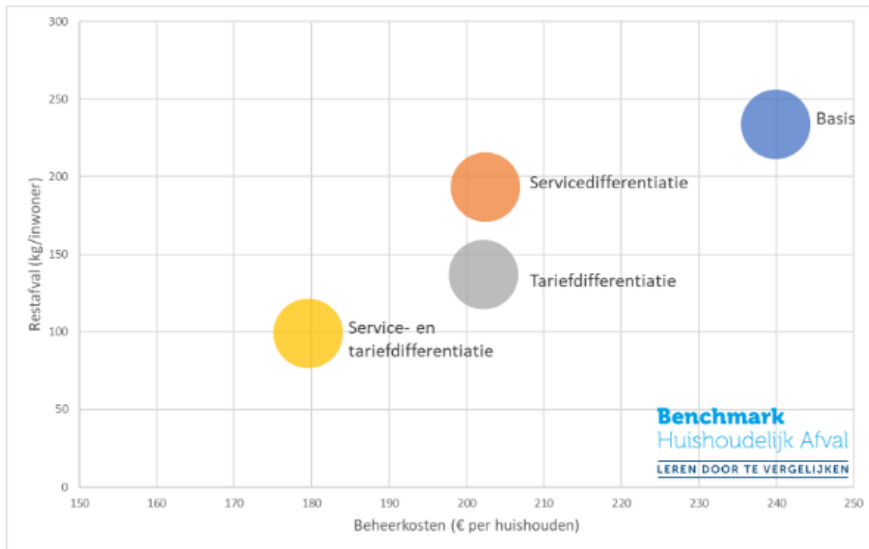
Veel gemeenten zijn de afgelopen jaren, mede in het kader van de VANG-doelstellingen, aan de slag gegaan met het optimaliseren van de gescheiden inzameling van grondstoffen en het reduceren van de hoeveelheid restafval. Vanaf het moment van de invoering van de gescheiden inzameling van kunststof (later aangevuld tot PMD), zag een aantal koploper-gemeenten hun restafval in volume afnemen. Hierdoor was de aan-huis inzameling van *restafval* niet langer logisch, en bovendien relatief duur.

In deze gemeenten brengen bewoners sindsdien het restafval zelf naar een verzamelcontainer in de buurt. Grondstoffen (gft, papier, PMD) worden juist huis-aan-huis ingezameld. Het resultaat hiervan is dat bewoners nog beter zijn gaan scheiden. Het aanbieden van grondstoffen is eenvoudiger gemaakt en het aanbieden van restafval juist lastiger.

Wat is de relatie met (het halen van) de VANG-ambities?

Omgekeerd inzamelen is een instrument om afvalscheiding te verbeteren op basis van een serviceprikkel (gemak). Servicedifferentiatie is een combinatie van serviceverlaging op restafval (minder frequent inzamelen of niet meer aan huis inzamelen) en serviceverhoging op grondstoffeninzameling. Het instrument kan afzonderlijk of in combinatie met andere instrumenten, zoals gedragsbeïnvloeding door communicatie en tariefdifferentiatie (diftar, recycletarief), worden ingezet. Een combinatie van de inzet van deze instrumenten laat de beste resultaten zien. Met name als omgekeerd inzamelen als aanvullend instrument aan diftar wordt ingezet (*zie figuur resultaten benchmark afval*).

Gemeenten kiezen dus ook steeds meer voor een (aanvullende) serviceprikkel als omgekeerd inzamelen om stappen te zetten richting meer afvalscheiding en minder restafval.

Resultaten benchmark afval

Kwaliteit gescheiden afvalstromen

De nadruk van het VANG-programma ligt vanaf 2021 op het verbeteren van de kwaliteit van alle gescheiden grondstofstromen. Alleen dan kan er namelijk hoogwaardig (of überhaupt!) worden gerecycled.

Gemeenten die de afgelopen jaren omgekeerd inzamelen hebben ingevoerd, laten zien dat de kwaliteit van de gescheiden stromen soms onder druk kan komen te staan. Dit komt met name door de (hoge) drempel die bij omgekeerd inzamelen wordt ervaren bij het (verder) wegbrengen of minder vaak kunnen aanbieden van restafval. Hierdoor kan de neiging ontstaan bij bewoners om moeite te besparen, en het restafval bij gescheiden grondstoffen aan te bieden.

NB: De aanpak van de verbetering van de verschillende grondstoffen (PMD, GFT, OPK en textiel) zijn in aparte wegwijzers beschreven

Welke ervaringen hebben andere gemeenten?

De resultaten van omgekeerd inzamelen zijn over het algemeen goed. Met name in gemeenten waar diftar al eerder is ingevoerd, blijkt een combinatie met omgekeerd inzamelen zeer effectief ten aanzien van de hoeveelheid restafval en gescheiden grondstoffen. In onderstaande tabel een overzicht van de best presterende gemeenten die omgekeerd inzamelen toepassen. Deze gemeenten hebben dit allen ingevoerd als aanvulling op hun bestaande diftarsysteem.

Als we naar de hoeveelheid restafval per inwoner kijken zien we dat omgekeerd inzamelen betekent dat de inwoner elke week gemiddeld 1 tot 1,5 kg restafval naar de container moet brengen (voor een gemiddeld huishouden is dat wekelijks een zakje van ongeveer 2,1 tot 3,2 kg).

Gemeente	Inzamelaar	Restafval (kg)/ inw in 2020
Olst-Wijhe	ROVA	46
Zwartewaterland	ROVA	50
Oost Gelre	ROVA	51
Druten	Dar	51
Bronckhorst	Circulus	55
Heusden	's-Hertogenbosch	60
Hatterm	ROVA	62
Ommen	ROVA	63
Dalfsen	ROVA	65
Gilze en Rijen	Gilze/Rijen	66
Beuningen	Dar	75
Aalten	ROVA	75
Winterswijk	ROVA	77
Zoeterwoude	Zoeterwoude	81
Maasdriel	AVRI	81
Steenwijkerland	ROVA	83
W. Maas & Waal	AVRI	84
West Betuwe	AVRI	84
Leusden	Remondis	84

Bron: CBS, 2020. NB: al deze gemeenten combineren omgekeerd inzamelen met diftar

Bij gemeenten waar diftar niet voorafgaat aan het invoeren van omgekeerd inzamelen, lijkt het draagvlak voor het wegnemen van de grijze container aan huis wat lager te liggen. Bewoners zijn in deze gemeenten immers nog minder gewend aan het scheiden van afval, waardoor de frequentie waarmee ze naar de restcontainer moeten, hoger ligt.

Verder lijkt flankerend beleid (communicatie, participatie, maatwerk, handhaving) eveneens van invloed op het succes van omgekeerd inzamelen. Zeer uitgebreide communicatie, en ruim voldoende scheidingsmogelijkheden voor met name GFT, PMD en oud papier aan/bij huis zijn een voorwaarde voor het slagen van dit systeem. Daarnaast moeten keuzes worden gemaakt hoe om te gaan met het buitengebied en hoogbouw, waar omgekeerd inzamelen een stuk lastiger te implementeren is.

Hoe pak ik dat aan?

Ten aanzien van het invoeren van omgekeerd inzamelen is er door veel verschillende gemeenten al ruimschoots ervaring opgedaan. Onderstaand een aantal verwijzingen naar documenten die jouw gemeente kunnen helpen bij het overwegen en invoeren van omgekeerd inzamelen.

Handreikingen en andere interessante documenten

- Een [presentatie van de do's & don'ts](#) bij de implementatie van omgekeerd inzamelen van de regio Waardlanden.
- Nedvang heeft onderzoek gedaan naar de effecten van omgekeerd inzamelen in de regio Rivierenland (Avri). De resultaten van dit onderzoek zijn samengevat in een [aanbevelingendocument](#) voor gemeenten die aan de slag willen met omgekeerd inzamelen.
- Een [draaiboek](#) van de gemeenten Dalfsen over het invoeren van omgekeerd inzamelen.

Pilots en inspiratie

- De resultaten van een pilot met omgekeerd inzamelen in [Amersfoort](#) in 2016.
- Artikel van de Afvalspiegel: '[Nuancering nodig omtrent vervuiling PMD](#)'.
- Een [informatiefolder](#) van de gemeente Zwolle voor bewoners waarin het hoe en waarom van omgekeerd inzamelen wordt uitgelegd.

Aangezien omgekeerd inzamelen het meest effectief is in combinatie met diftar, verwijzen we u ook graag naar de Wegwijzer diftar.

Netwerkinfo

Wil je ook aan de slag met omgekeerd inzamelen, of heb je aanvullende vragen na het lezen van deze Wegwijzer? Neem dan contact op met een van onze [VANG-adviseurs](#). Zij kunnen je op weg helpen bij de aanpak hiervan.

Ook voor algemene vragen over het VANG-programma en ondersteuning bij VANG-gerelateerde vraagstukken, kunt u contact opnemen met een van de VANG-adviseurs via [deze link](#).